

Zveza društev ekoloških kmetov Slovenije kot del zainteresirane javnosti daje v razpisani javni obravnavi naslednje komentarje in mnenja na osnutek Resolucije: »Naša hrana, podeželje in naravni viri po 2021« / Strateški okvir razvoja slovenskega kmetijstva, predelave hrane in podeželja:

V celoti podpiramo temeljno izhodišče Resolucije in sicer, da bomo deležniki v verigi oskrbe s hrano, ob aktivni vlogi države:

- zagotavljali varno in kakovostno hrano;
- varovali naravne vire in se ustrezno odzivali na podnebne spremembe;
- ohranjali vitalno podeželje.

Ta opravila in naloge pa bomo ekološki kmetje, ki predstavljamo 6 odstotkov vseh aktivnih kmetovalcev in obdelujemo 10 odstotkov vseh kmetijskih površin v uporabi, lahko izvajali le ob aktivni vlogi in podpori države na področjih, ki jih posebej izpostavljamo v komentarjih, mnenjih in predvsem s predlogi za izboljšanje vsebin in ciljev osnutka Resolucije. Zato utemeljeno pričakujemo, da bodo v končno redakcijo besedila Resolucije vneseni naši predlogi, brez katerih po našem čvrstem prepričanju ekološki kmetje ne bomo mogli sprejemati obvez za izpolnjevanje pričakovanih sodobnih potrošnikov – državljanov in javnosti.

A)2. poglavje: Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane

- ekološko kmetijstvo je nujno vnesti tudi v to poglavje, saj je nedvoumno dokazana višja kakovost in varnost ekološke hrane
- ekološko obdelano zemljišče je zaradi večje vsebnosti humusa bolj odporno npr. na sušni stres;
- povečanje prehranske varnosti s povečanjem obsega pridelovalnega potenciala, kar je ključni mehanizem za povečanje samooskrbe, s pridobivanjem novih obdelovalnih površin, z revitalizacijo površin v zaraščanju, in z usposobitvijo trenutno degradiranih območij za pridelavo krme in energetskih rastlin. Tako bi sprostili kmetijske površine za pridelavo hrane. Tudi ekološko kmetijstvo povečuje pridelovalni potencial s povečanjem rodovitnosti tal.
- v resoluciji vzpostaviti povezavo med prehransko in nacionalno varnostjo: varnost države je odvisna od hrane in kakovosti hrane, od varovanja naravnih virov in ustreznih odzivov na podnebne spremembe in vitalnega podeželja.
- Varnost hrane je odvisna od količine in vrste uporabljenih FFS, zapisati stalno skrb za zmanjševanje rabe FFS in za uvajanje manj strupenih in škodljivih preparatov,
- nemotena in odporna oskrba s hrano je povezana z lastno semensko proizvodnjo, tudi s širjenjem sajenja in sejanja avtohtonih sort,
- povečanje konkurenčnosti slovenskega kmetijstva tudi z obremenitvijo hrane, ki ima dolge transportne potmi, z okoljskimi taksami
- ekološka pridelava in predelava hrane naj se v državnih promocijskih dejavnostih izpostavi samostojno kot posebna shema kakovosti,

- modernizacija in novi pristopi v kmetijstvu niso samo tehnološki in digitalni, ampak tudi socialni in medčloveški, gre za razne oblike partnerskega in skupnostnega kmetovanja, gre za družbeno pošteno vrednotenje rezultatov kmetovega dela,
- V Resolucijo sodi za uvajanje mednarodno priznanih načel poštene trgovine tudi v slovensko kmetijstvo in še posebej uvesti kriterij poštene trgovine (preprečevanje sodobnega suženjstva in izkoriščanja priseljencev zlasti v Španiji in Italiji) v kriterije za nabavo uvožene hrane v javne zavode, še posebej v šole in vrtce.
- V Resolucijo sodi prepoved sejanja in sajenja gensko spremenjenih rastlin. Prepove naj se tudi raba uvožene krme, ki vsebuje gensko spremenjene rastline, oziroma naj se uvede vidno označevanje hrane, ki tudi posredno preko živalske krme vsebuje gensko spremenjene rastline.
- Ekološke pridelano hrano se naj v Resolucijo zapiše kot posebno tržno priložnost v turizmu in za izvoz.
- V živinoreji je nujno nakazati usmeritve za večjo dobro počutje živali – zlasti pri zagotavljanju gibanja in izpustov živali ter zmanjšanju stresa pred zakolom, kar ima tudi velik vpliv na kakovost mesa.
- V Resolucijo sodi zapis o rednem nadzoru in rednem obveščanju javnosti o izvajanju Uredbe o zelenem javnem naročanju, ki predpisuje 15 odstotkov ekoloških obrokov v javnih zavodih.

B)3. poglavje Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin

- Sistematično delo na VVO in drugih zaščiteni območjih z lokalnimi skupnostmi, kmetijami in vsemi uporabniki prostora za preusmeritev v ekološko kmetijstvo kmetijskih zemljišč v zasebni lasti. Za zemljišča v državni lasti (zakupniki pri Skladu) npr. 5-letni rok za preusmeritev v ekološko kmetijstvo vseh zemljišč na VVO in drugih zavarovanih območjih obstoječim zakupnikom in **takojšna vpeljava tega pogoja novim zakupnikom** – slednje je možno v okviru obeh odprtih zakonov s tega področja.
- kmetijska zemlja naj se zaščiti kot dolgoročna strateška dobrina, spodbujajo naj se ukrepi za zagotavljanje dolgoročne rodovitnosti tal s povečevanjem deleža organske snovi in števila talnih organizmov
- zaščita naravnih virov s pospeševanjem ekološke pridelave hrane, absolutno brez izjem, na vseh vodovarstvenih območjih
- povečana poraba ekološko pridelane hrane, začeni v javnih zavodih, je pomemben dejavnik za nacionalno zdravstveno politiko
- ekološko kmetijstvo z najmanj 40% manj izpustov toplogrednih plinov mora postati temelj podnebne politike slovenskega kmetijstva
- ekološkim kmetijam naj se omogoči prednost pri nakupu in zakupu zemljišč v lasti države

- Meteorne vode - padavine se naj opredelijo kot vodni vir v kmetijstvu, in se naj jih ne obravnava kot komunalni odpadek
- spodbujanje kmetijskih praks, ki omogočajo manjšo porabo vode v pridelavi, prireji in predelavi
- spodbujanje biodiverzitete z umikom ovir za vključitev mešanih zasaditve in posevkov, obronkov, remiz, grmičevje, mejice, brežin in drugih navidežno nepomembnih habitatov v kmetijska zemljišča
- krožno gospodarstvo predstavlja tudi nakup rabljene kmetijske opreme, oz. podpore skupinam/združenjem, ki se odločijo za skupinsko nabavo in uporabo mehanizacije
- sprostitev možnosti kompostiranja malega obsega in drugih uporab biomase za učinkovitejši krogotok snovi na slovenskem podeželju
- dodatne podpore kmetijam, ki se odločijo za oskrbo z obnovljivimi viri energije
- opredeli se varovalni pas in odgovornost tistega, ki lahko povzroči onesnaženje – odgovornost se prenese na konvencionalnega kmeta.
- Resolucija predvideva posebno pozornost ekološkemu kmetijstvu. Pri sicer kvalitetnemu zapisu na 19. strani pogrešamo umestitev pozitivne diskriminacije eko hrane v sistem JN, predvsem pa v celotnem dokumentu manjka povezava dejstva, da povzročata ekološko kmetovanje 40 odstotkov nižji ogljični odtis od konvencionalnega in da so v nekoliko višje cene ekološke hrane všteti zunanji stroški, ki pa pri ostali hrani niso. Pri tem mislimo na stroške za sanacijo okolja in narave, ki jih povzročata konvencionalno kmetijstvo (vodni filtri, vetrna erozija, osiromašenost tal...) in stroške zdravstvene oskrbe, ki jih povzročata konvencionalno pridelana hrana. Upoštevajoč tudi te, sicer večinoma državne-družbene stroške, je raba ekološke hrane edina okoljsko, družbeno in tudi gospodarsko strateško razumna odločitev.
- VVO-stran 20: Vsaka raba FFS na VVO je nezakonita. Nepotrebne so vsakršne spodbude za zmanjšanje uporabo FFS, saj so spodbude za preusmeritev v ekološko kmetijstvo zadostne.

C)4. poglavje Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju

- Ohranjanje poseljenosti podeželja, preprečevanje zaraščanja kulturne krajine, in omogočanje sobivanja z biotsko raznovrstnostjo so strateški narodno gospodarsko in okoljsko pomembni ukrepi. Naj bodo tako opredeljeni v Resoluciji.
- Za spodbujanje razvoja malih, srednjih kmetij in t. i. novih kmetov se naj zapiše odprava administrativnih ovir, ki preprečujejo zagon, inovativnost in možnosti za diverzifikacijo, primerljivo z najboljšimi praksami v Evropski uniji in sosednjih državah,
- Sistematično medresorsko usklajevanje naj bo orodje, da pravila s kmetijskega področja ne bodo v neskladju s pravili drugimi resorjev.
- večja prilagoditev razpisnih pogojev za državne spodbude glede na velikosti kmetij, vrste kmetij in različnim geografskim pogojem z lokalno, sektorsko, panožno usmerjenimi ukrepi.

- ukrepi za preprečitev manipulacij pri nakupu in zakupu kmetijski zemljišč morajo biti naravnani tako, da ne diskriminirajo majhnih kmetov in kmetov začetnikov
- definirati aktivnega kmeta in zagotoviti ustrezne podpore/ugodnosti kmetom, ki se odločijo za zaposlitev na kmetijah (tudi po izteku podpor mladim kmetom, če so je bili deležni)
- V okviru sheme za okolje in podnebje naj se opredeli pašna raba površin.
- V strategiji je potrebna bolj jasna zaveza države po omejitvi divjadi in zveri, saj prakse sobivanja delujejo neposredno proti paši živali na tradicionalni način;
- V strategiji so v povezavi z živinorejo omenjene le nekatere živalske vrste. Manjka na primer konjereja, gojena divjad.

D)5. poglavje Horizontalni cilji: krepitev oblikovanja in prenosa znanja

- Ekološki kmetje zahtevamo posebno javno službo za svetovanje v ekološkem kmetijstvu.
- Za 6 odstotkov ekoloških kmetov v Sloveniji naj skrbi 6 odstotkov kmetijskih svetovalcev , kar glede na trenutno število vseh kmetijskih svetovalcev pomeni 18 oseb.
- Za podiplomsko usposabljanje svetovalcev naj ministrstvo verificira program in določi potrebne kompetence izvajalcev tega programa, ki naj jih bo več, ne dden, in naj se jih izbere z javnim razpisom. Morebitno podeljevanje licenc za kmetijske svetovalce mora biti izključno v pristojnosti ministrstva, tako, kot je urejeno za energetske svetovalce na resornem ministrstvu.

V Dolenjem Selcu, 31. maj 2019

Marija Marinček
Predsednica